

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Avgvstini Valerii, Veronensis Episcopi, De Rhetorica
Ecclesiastica Libri III. Perqvam Ervditi**

Valiero, Agostino

Coloniae, 1582

Locus à Causis. Cap. XXXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69050](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69050)

nes barbari horrere consueuerunt, inter epulas atq; conuiuia, cōsummandæ crudelitatis profertur edictum; & à conuiuio ad carcerem, & à carcere ad conuiuium, feralis flagitij circumfertur obsequium: & paulò post; Quid crudelitati cum delicijs? quid cum funeribus voluptati? Rapitur ad pœnam propheta conuiuiali tempore, conuiuiali precepto, quo non cuperet vel absolui; perimitur gladio, caput eius affertur in disco: hoc crudelitati ferculum debebatur, quo, insatiata epulis, feritas vesceretur.

Locus à Causis. Cap. XXXIX.

CAUSA est, cuius vi sequitur effectus: sunt autem quatuor genera causarū, materia, forma, efficiens, & finis. In omnibus rebus, tam naturalibus, quàm artificialibus, vt alio loco diximus, has quatuor causas facile est reperire. Materia est, ex qua res est. A causa materiali ducuntur ex sacris literis argumenta; In primis, quæ hominem ad modestiam excitent, vt in Genesi dicitur, hominē formatum esse de limo terra: quare peccati Adam ob superbiam, Deus obiecit illum reuersurum in terram, de qua assumptus fuerat; quia, inquit, puluis es, & in puluerem reuertéris; et Abrahā coram Deo se deiecit, Quia semel cœpi, loquar ad dominum meum, cum sim puluis et cinis. Hoc argumento Deus ad misericordiam inducitur: Recordatus, inquit David, quoniam puluis sumus. & Iob: Memento, quaeso, quòd sicut lutum feceris me, & in puluerē deduces me. et Esaias: Et nunc, domine, pater noster es tu, nos verò lutum; & fidor noster tu, & opera manuum tuarū omnes sumus; nè irascaris, domine, satis, et nè vltra

memineris iniquitatis nostrae. B. Basilius in opusculo pulcherrimo, quod inscripsit, Attēde tibi, hunc locum sic expressit: Exultas ob diuitias, & ob maiorum tuorum nobilitatem te iactas? & propter patriam & pulchritudinem corporis? attende tibi ipsi, quod mortalis es, quod terrae es, & in terram reuertēris.

A causa formali.

Forma est id, per quod res est. A forma sic elicitur argumētum: Anima praediti immortalī, cur nostras omnes cogitationes ac spes collocamus in rebus caducis ac terrenis? locum hunc explicat praeclearē S. Bernardus: O anima insignita Dei imagine, decorata similitudine, redempta Christi sanguine, desponsata fide, dotata spiritu, deputata cum angelis, capax beatitudinis, quid tibi cum carne? poterit saepe orator Ecclesiasticus hac uti argumentandi formula: Omnium virtutum forma cum sit charitas, enitendum est, ut omnes nostrae actiones charitate informentur.

A causa efficiente.

Causa efficiens est, à qua aliquid est: ut, Sol diem efficit. Probat propheta Deum humana curare, argumento sumpto à causa efficiente: Qui plantauit, inquit, aurem, non audiet? aut qui finxit oculum, non considerat? apud Esaiam dominus potentiam, sapientiam, bonitatem suam ex creatione mundi probat; ubi pollicetur, se curam habiturum Israelis, propterea quod eos creasset: Audite, inquit, me domus Iacob, qui portamini à meo utero, qui gestamini à mea vulua; vsque ad senectam ego ipse, vsque ad canos ego portabo: ego feci, & ego feram; ego portabo, & sanabo. Apud eundem prophetam, se Christo magnam

gnam

quam multitudinem regeneraturum, hoc ipso argumento ostendit: Nunquid, inquit, ego, qui alios parere facio, ipse non pariam? dicit Dominus: & ego, qui generationem ceteris tribuo, sterilis ero? D. Paulus ad Corinthios scribens, Baptismi vim demonstrat: propterea quod non ab hominibus, sed à Christo fit.

A causa finali.

Finis est, cuius gratia omnia fiunt. Sic argumentari poterit orator: Homo ad consequendam vitam eternam est formatus; stulti igitur, qui in voluptate, in diuitijs, in honoribus beatitudinem collocant. amplificandus est hic locus, quia inde omnia peccata, omnes etiam calamitates oriuntur; quod ignoramus, ad quem finem cali & terra Dominus in hanc lucem nos emisit; nimirum, ut ei seruientes, nobis attenderemus, & ad vitam aspiraremus eternam. Prophetam ex hominis fine demonstrat, quibus rebus possimus ad vitam peruenire eternam; Quis ascendet, inquit, in montem Domini? aut quis stabit in loco sancto eius? innocens manibus & mundo corde. Totus liber, qui Ecclesiastes dicitur, hoc potissimum ostendit, quis sit verus hominis finis, & quibus rebus illum sibi quisque comparare possit. proposita premij & finis magnitudine, sepe sacre litera nos ad Dei precepta obseruanda, & res aduersas aequo animo tolerandas, hortantur. Paulus ad Romanos ita scribit: Non sunt condigna passionis huius temporis ad futuram gloriam, quae reuelabitur in nobis.

Locus ab effectis. Cap. XXXX.

EFFECTA sunt ea, quae sunt orta de causis. horum, ut causarum, quatuor sunt genera. Quae autem sint

E S

singula